

БУЗЛУ БУЛУТЛАНЫ ХОРЛАУЧУ АЙХЫЛЫ АЛИМ

Ахыры.
Аллы 1-чи беттеди.

Алим радиолокация, радиометрия эм доплер (затын төрөли кымылдагъаныда тюрнелүнелини эслерча) амалла бла табыйттыны къоркъуулту болумларын алдан билирча, информация ёлчур комплексле къурагъанды: «Эльбрус-4» артиллерий комплекс, «Облако», «Алан-Элия», «Алан-Зань».

Алай бла ол булутланы макро эм микроструктураларын тинтген илмуну мурдорун салгъанды. Кесини сохтаптары бла улут жауун не буз жаудургъя болулук булутланы къурагъарына, ёскулерине кёре энчи квалификация эттени. Ол ишни юсонде шимал, кыбыла жаңында да регионданы энчиликтери да алыннганда эссе.

Он тинтү-излем ишлени барыларында бузун къалай къурагъанын ачықъялар эмдә аны жаудурмаз амал да жаратылғандыла.

КЪЫРАЛГА ХАЙР КЕЛТИРЕ

Магомет этген ишни юсо бла къыралны къолынын ёскулерине. Он «Антиград» атты энчи имлу-производство арасында къурагъан радиолокаторла хаяуда не аз да тюрнелүнени, ала болулук жерлени да билдиреди.

Ол системалу аппаратура манда сыналгъандан сора, къырал аллай техниканы чыгарыларуна башшагъанды. Ол патентленни бизден башшада къыралда да сатып алғандыла. Ала къыралгъа тюшүргөн хайырны миллионна бла тергерге болуккыду. Ол санда:

- буздан къурагъарык автоматизация технология. Аны Россейде, СНГ-да да хайырланаудыла. Ол лицензияланы Аргентина, Бразилия, Венгрия да сатып алғандыла;
- еки толкынду метеорология радиолокатор МРТ-5. Аны да Россейде, СНГ-да, Европа, Азия къыраллада, Юг Америкада аэропортларда, табыйтъя болулуп тюрнелдирген службалада, имлу-излем институттада, Плесецк эм Байконур космодромлода, аскер поли

гонлада, Антарктидада иш да хайырланаудыла;

- узакъдан берилген бүркүлтүрк кёре ишлекен бузга къажау ракета комплексле: «Небо», «Кристалл», «Алан-2» эм «Ас»;

- «Алазан-ЧМ15», «Алазан-5», «Алазан-6» эм «Алазан-9» атты бузгъя къажау ракеталы;

- кёп быргъылы автомата ракета установка: «Элия» эм «Элия-2»;

- улут жел, буз болулук жерлени белгилеген, авиацияда керек АСУ «Антиград» эм «АСУ-МРП».

Алай бла ол булутланы

жетишилмили бла Россей, СНГ, Аргентина, Бразилия, Македония, Румыния, башшада къыралла да хайырланаудыла.

Элли жылнын ичинде ол СССР-ни, Россейни да гидрометлерине метеорология эм геофизика процессле жаңы бла ишлекен. Вое-нлизированнан службасыны имлу эм методика жаңы бла таматасы болуп түргъанды. Аңда ишлекен специалистлери аттестациялау бла, аланы профилерин тинти, жаңы имлу-излем жети-

Валерий Коков Абшаланы Магометте Республиканы Кызыл сауяасын береди.

Аланы Россейде, Аргентинада, Азербайджанды, Арменияда, Болгарияда, Македонияда, Молдавияда, Румынияда, Сербияда, Таджикистанда да хайырланаудыла.

Магомет къытайлы коллегалары бла.

Шимлени сингдириу бла да көршегенди.

Ол беш жюз элли эки имлу ишни, ол санда алты монографияны, жылы-мето-

дика китапты, алтыш жети патентин, иги кесек имлу статиялары эм боломдие хайырланаудын стандартлары автордуга. «Руководство по организации и проведению противоградовых работ» деген мурдорлу иши иочон а 2016 жылда ака-

демик Е.К. Федоров атты сауягъята тишилди болыпты.

Дагыларда «Союз» атты аэрокосмос бирлигүү къурап, аэрокосмос эм компьютер моделирование чыгъармачылыкыны имлу мурдорун салып, ары жюргөн фахимула устазланы, жаш алимлени да көртептит туралды. Абуша улубай сабый проектилти тишигүү, алагъя презентацияла, до-кладла хайырланауды энчи эс бурады. Ол себебен ары жюргөн сабийлени асламысы халкын аралы, битеусоюз эм биреүрөссөй конкурсларында лауреатлары болады. Алай бла Къабарты-Малкъар бу тюрлю сабый чыгъармачылыкы бла Россейде алчы жерге чыкъынды.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

Къойында Шамшудинни кынын Роза бла ала төрт сабый ёсдүренидиле. Алий физика-математика имлуманы докторду, Аминнат физика-математика имлуманы доктору, РАЕ-ни членкорреспонденти. Зухра врачады, Марина уа-юрист.

Табыйттын тинтиу жетирилгендердин барыады.

Бизни ата-бабаларыбыз күннен халын алгъадан билип, кеслерин жаңуудан, къардан, буздан, иссиликен къорулары мадарла аттанды.

КҮЛДІСТАЛА

Жамычылары бла гыранчалары – бийик искусствоңу юлгюлери

Къанитат кеси уа ыннасы Малкъондуланы Сейирхандан юйренгенди. Ол а Чегем эм Малкъар аулауда аты айтылған уста болгъанды. Артдаракъда уа мени жигитим, Негерлары Шамсадан олгю алыш, усталишын билюн ёддөргөндө. Ол заманда элли тиширула «Совет Малкъар» колхозда жамычыла этген цехде ишлеп болгандыла. Аңа башчылыны уа Хасапуны Асхат эттени. Цехде Баккуланы Къанитат, Ботталаны Жансурат, Кужонланы Наифхан, Кубайдилланы Шахидат эмда Гуппойланы Шахидат ишлөгендиле. Ала не жумушда да бир берперине болуша, билеклик эте, шүёхлача түрнгандыла.

Цех жабылғандан сора уа Црайланы Къанитат билген, сойген ишин андан ары юйонде бардыргъанды. Сәсзюз, ол андан артык улу хайр да көрмөй эди, алай аны мураты, атабабаладан квала келген усталишын ёчюп къалмысын деген хыйсапда болгъанды. Къызлары болушандыла, бу къынын иш бла кюреширге ыразылыларын билдирген сохтала да табылғандыла. Бююгөн да ол уллу ыразылык бла юртеди ёсюн келген төлөнү. Аңа болушуккын Мусукланы Мазилия бла Аминат эттедиле. Ала кийиз этии ишни къынлыгын биле түрнгандыла, да, бу ишни сойбоп тамамлайдыла. Къанитат кеси да тиширулағта жокер ыразылыгын билдирди.

«Жашауда эллиден артык жамычы сокъынмана. Сәсзюз, ол тың жумуш төйюйдө. Бек алтъа жиңиң тазалайса, жуласа, ол ақ бети болурға керекди. Андан сора тарап, аны уллу

Бийик тау эл Оғыры Малкъар къольдан усталары бла ёхтемленгир боллукъу. Нек дегендә ала көпдө. Алайладан бирин Црайланы Къанитат. Ол жондан абериле этии иш бла кюрешенли жырыма беш жылдан атлагъанды. Къанитат жамычыла, башлыкъыла этеди, кийиз согады. Ол алтын къольлу устады! Усталишына къызылары Фатиматны бла Асиятты да юрттегенди. Бионлюкде аны кичи къызы Асият кийиз этииңу жашырынылыкъларын анасындан кем къалмай биледи.

күмач этебиз. Ызы бла ол жон къумачыны юсюне суу себип, төгерек бурабыз. Алай бла ол төгереки ары бла бери бир менен көрдикни айланып сошыбыз. Къолларыбызда хиппильде, къараалған жерле да аз болмайдыла. Жамычыла, кийизле

дегенде, аны омакъ накышыла бла жасайбыз. Бирде ол ишни халы бла, бирде уа суратла бла да тамамлайбыз. Бир күннеге бир тынгын жамычынын этип чыгарылға боллукъу», - деп харалдай Къанитат.

Хазыр жамычыла, кийизле

кёзноң, жокерки да къуандыра дыла. Ала этген затпа бир бирге ушамайдыла, сейириклиде, аламатыла, устани къол ызы да көрнөн турады. Къанитат хар этген затын усталыгын салып бла къоймай анга, жокергини бир кесегинден да юлош этеди. Салыкъ накышшарын аол бек алтъа къагытда белгилеп, ызы бла къалын къагыткыа көчөреди, андан сора уа ишлөгөн жамычынына дода кийизине.

Аны жамычыларын Къабарты-Малкъарда, Чечен Республика, Ингушетияда, Дагыстанда да белгилі адамлары бергенди. Халык уста Российской Федерации Президенти Владимир Путиннеге да жамычы кийиргендирди!

Арт жыллана уа уста тишируы гыранчала да тигеди. «Муркулу ишди ол, көп заманым да алапды, болсада гыранчана этии ишке жюргеми билюн бек тартынды», - дейди ол.

Таупуаны хар этген иши айырмалыды, бийик искусствоңу, деп таукел айттыргыа боллукъу. Аны кийизлер, жамычылары, гыранчалары да жыл сайын Черек районнан Чирик көйлюн жағасында бардырылған «Къайыннан жыз атлам» фонд бардыргын «Алтын къол» фестивальда белгиленди.

Жонден абериле этиуде уллу усталыгы эмда фахмусу, халыкъын къольдан усталыгын сакълауга салгын къынын ючин юч жыл мындан алға Црайланы Къанитатта «Кийиз эмда жамычы этиуде Россейни халкъ устасы» деген ат атальчанды.

ХОЛАНАНЫ Марзият.
Сураттын автор алғаны.

Машинада сабий къоркъуусуз шинтикде къысылып болса, аварияны кезиүүнде ол ачын-мазлыгы 75 процента жетеди. Былай шартта кыралып автоинспекторларын тинтиулеринден ачылганында.

Республикада сабий къоркъуусуз шинтикде къысылып болса, аварияны кезиүүнде ол ачын-мазлыгы 75 процента жетеди. Былай шартта кыралып автоинспекторларын тинтиулеринден ачылганында.

Былай шартта кыралып автоинспекторларын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын эксперттегендиле, сабийлени къоркъуусуз шинтикде жюриюрге чакъырғандыла эмда алапын къалай сайларын көреклисин да ачылганында.

Эксперттеги тийшилди: 7 жылға дери сабийе ауулрукъ-

ларына эм узунлукъларына тийшиллике энчи шинтикде жюриюлоргө көрекилди. 7-ден

11 жылға дери уа къоркъуусуз бауланы хайырларын болтулкудь.

СЛУЖБА
Сабийге сакъ бол

Машинада сабий къоркъуусуз шинтикде къысылып болса, аварияны кезиүүнде ол ачын-мазлыгы 75 процента жетеди. Былай шартта кыралып автоинспекторларын тинтиулеринден ачылганында.

Республикада сабий къоркъуусуз шинтикде къысылып болса, аварияны кезиүүнде ол ачын-мазлыгы 75 процента жетеди. Былай шартта кыралып автоинспекторларын тинтиулеринден ачылганында.

Былай шартта кыралып автоинспекторларын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Тишируы ол кезиүде Нальчикде тюкленеди. Ол сөлештегендиле, башында атчыларынан къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Былай шартта кыралып автоинспекторларын тинтиулеринден ачылганында.

Тишируы ол кезиүде Нальчикде тюкленеди. Ол сөлештегендиле, башында атчыларынан къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Былай шартта кыралып автоинспекторларын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Тишируы ол кезиүде Нальчикде тюкленеди. Ол сөлештегендиле, башында атчыларынан къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Былай шартта кыралып автоинспекторларын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Тишируы ол кезиүде Нальчикде тюкленеди. Ол сөлештегендиле, башында атчыларынан къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Тишируы ол кезиүде Нальчикде тюкленеди. Ол сөлештегендиле, башында атчыларынан къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сакълаучула районнан инсанларына бла къонакълағы жолда къоркъуусузлукъун жоркулгъарын тинтиулеринден ачылганында.

Право низамны сак